

Muzeum meg egyetem

Irta: Hermann Antal egyet. tanár.

Szeged termékeny kultúrtalajából szervezen nőtt ki az ország első kulturpalotája: a Somogyi-könyvtár és a városi muzeumot magában foglaló *mielődést* intézmény, méltó a legnagyobb magyar vidéki városhoz. A díszes keretet már rég feszegeti duzzadó megbecsülhetetlen tartalma.

Az ország feldarabolása következtében a Ferenc József-Tudományegyetem hirtelen ideteleplítésével megszületett Szeged főiskolája, a magyar kultúrfőlénynek *szó szerinti* végvára. Eddig is innen sugárzott ki a nemzeti műveltség az egész Délvidékre. Most fokozott jelentőségű hivatás háramlott a vidékre a kultura és gazdasági integritás és irredentizmus tekintetében. E feladatban elsőrendű szerepe van az ide száműzött erdélyi egyetemnek.

Hogy ezt a fenséges szerepet minél hatályosabban betölthesse, szükséges, hogy ne tekintse magát itt száműzetésben levőnek, *ideiglenes vagonlakónak*, hanem hogy itt minél mélyebb és *szilárdabb* gyökeret verjen, maradandó meghitt otthont találjon, amely kiteljesíti minden szükségletét és megadja állandóan biztosítsa eredményes, áldásos működésének feltételeit és eszközeit.

E célból kell, hogy minden helyi kulturát, társadalmi, gazdasági és politikai tényező teljes erejével támogatja az egyetemet, amely a maga részéről minden irányban busásan fogja viszonzni a támogatást.

Elsősorban természetesen az antichion muzeumnak és a jövevényegyetemnek nemcsak koooperációjáról, hanem a közös fenséges célra való szellemi összeforradása jön tekintetbe. A két kardinális főintézménynek egymáshoz való viszonyára nézve, *analogias precedens* nyújt a hasonló volt kolozsvári viszonylat, az ott szerzett tanulságoknak és a fizikai meg politikai földrajzi *külömbiségeknek* kellő számbavételével.

Mint legcélszerűbb, leggyakorlatibb és legegyszerűbben *megvalósítható* megoldás és borenrendezkedés önként kínálkozik és következő:

A muzeum s a Somogyi könyvtár Szeged város tulajdona marad. A várost illeti az egységes adminisztráció, technikai és pénzügyi kérdés. Az egyetem feladata a szellemi vezetés és tudományos irányítás, megértékesítés a főiskola oktatás célaira való rendszeres fejlesztés és egyetemi gyűjteményekül, szertárakul, laboratóriumokul, tanszerekül való felhasználása, főleg az egyetemi szemináriumokkal való szorosabb kapcsolatban.

Az ellenőrzést, általános támogatást, a koooperáció felett *külön érdekeltnek képviselőjét* vegyes bizottság dolga volna (egyetemi város társadalom)

A gyűjtemények egységes adminisztratív igazgatás alatt maradnak, meléne elén a moatani igazgató áll. A gyűjtemények szokás szerint külön osztályokba tagozódnak, mindeniknek tudományos igazgatója az egyetem illetékes szaktanára. Mindenik osztálynak külön öre, konzervatore és állású személyzete lesz. A könyvtár egységes vezetése egy helyen marad, de szervezetiileg külön városi és külön egyetemi igazgatóval és megfelelő tisztviselőkkel. A *természettudományok* három külön szakosztályba (állattan, növénytan, ásvány- és őslénytan) oszlanak. A szociológiai osztály a budapesti műegyetem állattani gyűjteményének átengedésével egyszerre óriási anyaggal szaporodik. Mint külön osztályok fogják továbbra szerepelni: a néprajz, a régiségtár, művelődéstörténeli gyűjteménnyel és a szépművészeti gyűjtemény, mely közelebbről fő ötte nagy és értékes anyaggal fog gyarapodni, amelybe az iparművészeti tárgyak is beleiktatódnak.

Az elhelyezésre nézve a következő tervben történt eddig megállapodás: A természetrajzi házak osztálya az állami kereskedelmi iskolának a kulturpalota közelében levő és e célra *igen alkalmas* épü-

lefebbe helyezkedik el. A kulturtörténeti kollekción a szegedi vár maradványainál levő kioszkba kerül. A távolabbi perspektívák szerint a szépművészeti alkotások feltétlenül külön cél- és stílszerű palotát fognak követelni. A néprajzi gyűjtemények ideális, modern elhelyezésére ugynevezett Skansen-rendszerű múzeum szolgálna, külön faházakkal, halászkunyhóval, szélmalommal, tanyával, ahol a népi életi tárgyak a maguk természetes környezetében és reális keretekben jelentkeznének s csak az adminisztrációs, laboratórium raktár s a rendszert összehasonlítva és fejlődés-tanilag mutató tipológiai gyűjtemények helyezkednének el nagyobb központi épületekben. Az ilyen szabványos néprajzi múzeum ideális helye az ujszegedi tiszpart volna, a híd, tehát a kulturpalota közelében.

Nemcsak a háborúhoz kell pénz, hanem a békéhez is, ennek legnagyobb áldásához: a kultúrához is. Abszolút vége érési összegekről van szó. De csak összezsugorodnak, ha valutánk már helyzetéhez képest és az országos költségvetéshez viszonyítva százal elosztjuk. Azt a nemzeti kultúrfőlényt, melytől az ország feltámadását várjuk, deklaratívval és a vezércikkkel nem lehet megteremteni. Ehhez sok-sok munka kell és sok-sok pénz is. A költségekben az állammal arányosan osztozik a város. Ebbeli áldozata a leggyümölcsözőbb befektetés, még anyagi tekintetben is. Ezzel fogja magának magának maradandóan biztosítani az egyetemet. Hisz erre a célra a háború alatt tizenegy milliót ajánlott, ami ma egy milliárdnál többet jelent.

Az itt érintett tervek lényegileg ennek az értékeztelennek a megálispodásai, amely szerdán délelőtt 10 órakor az egyetemen tanácskoztak és a további tárgyalásokra háromtagú bizottságot küldött ki.